

Bruto domaći proizvod Crne Gore za 2011. godinu

Realni rast bruto domaćeg proizvoda u 2011. godini iznosio je 3,2%.

U ovom saopštenju objavljuju se rezultati obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Crne Gore za 2011. godinu, po proizvodnoj i potrošnoj metodi, u tekućim i stalnim cijenama. Rezultati obračuna za 2011. godinu zasnovani su na izvorima podataka koji su sveobuhvatni i u potpunosti uporedivi sa rezultatima obračuna BDP-a za 2010. godinu.

Bruto domaći proizvod Crne Gore u 2011. godini iznosi 3 234 miliona eura, dok je u 2010. godini iznosio 3 104 milion eura.

Bruto domaći proizvod po stanovniku u 2011. godini iznosi 5 211 eura, dok je u 2010. godini iznosio 5 011 eura.

	2010	2011
1. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama, mil. EUR	3 104	3 234
2. Stanovništvo, hilj.	619,4	620,6
3. Bruto domaći proizvod po stanovniku, EUR <i>3= (1/2)</i>	5 011	5 211
4. Bruto domaći proizvod u stalnim cijenama (cijene prethodne godine), mil. EUR	...	3 204
5. Realni rast BDP-a (%) <i>(BDP u stalnim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	...	3,2
6. Nominalni rast BDP-a (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) x 100 - 100</i>	4,1	4,2
7. Deflator (%) <i>(BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u stalnim cijenama tekuće godine) x 100 - 100</i>	...	0,9

Tabela 1: Bruto vrijednost proizvodnje i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama, 2010. – 2011. godina

u hilj. EUR

Klasifikacija djelatnosti		Bruto vrijednost proizvodnje		Intermedijalna potrošnja		Bruto dodata vrijednost	
		2010	2011	2010	2011	2010	2011
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	385 320	424 997	145 825	168 271	239 495	256 726
B	Vađenje ruda i kamena	66 472	69 729	28 770	34 004	37 702	35 725
C	Prerađivačka industrija	545 881	558 502	401 369	395 967	144 512	162 535
D	Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	244 734	182 682	101 619	79 534	143 115	103 148
E	Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	78 398	90 272	21 677	23 042	56 721	67 230
F	Građevinarstvo	566 991	548 109	415 086	390 028	151 904	158 080
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	752 059	771 102	403 290	379 416	348 770	391 686
H	Saobraćaj i skladištenje	308 344	316 847	163 429	165 967	144 915	150 880
I	Usluge smještaja i ishrane	260 929	279 739	106 504	118 569	154 425	161 170
J	Informisanje i komunikacije	311 775	298 835	135 162	133 878	176 614	164 957
K	Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	195 351	196 551	70 836	64 713	124 515	131 839
L	Poslovanje nekretninama	250 075	281 281	66 470	61 406	183 605	219 875
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	232 567	227 888	159 830	139 713	72 737	88 175
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	62 570	87 671	37 511	60 916	25 059	26 755
O	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	409 462	401 996	154 389	146 479	255 073	255 517
P	Obrazovanje	153 187	153 518	14 309	14 246	138 877	139 271
Q	Zdravstvena i socijalna zaštita	221 388	215 209	85 799	83 557	135 589	131 653
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	88 092	93 313	48 382	53 504	39 710	39 809
S	Ostale uslužne djelatnosti;	26 228	41 373	12 329	21 736	13 899	19 637
T	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		5 159 823	5 239 614	2 572 586	2 534 946	2 587 237	2 704 668
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode						516 618	529 392
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)						3 103 855	3 234 060

Grafik 1: Učešće intermedijalne potrošnje i bruto dodate vrijednosti u bruto vrijednost proizvodnje (u %), 2011. godina

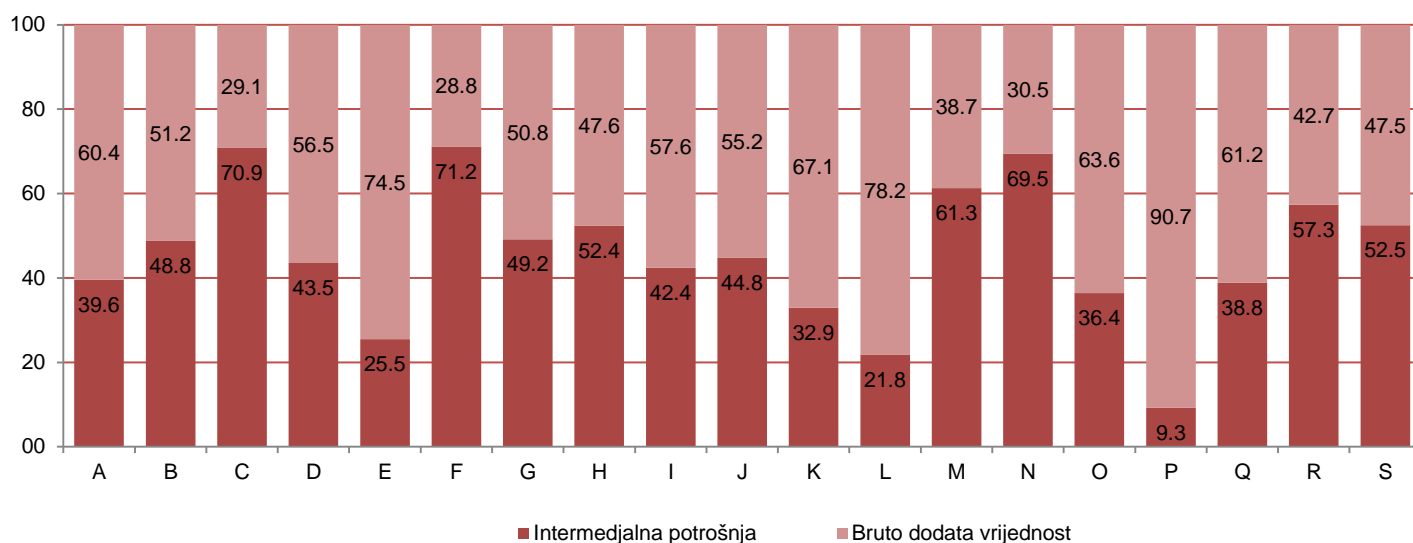
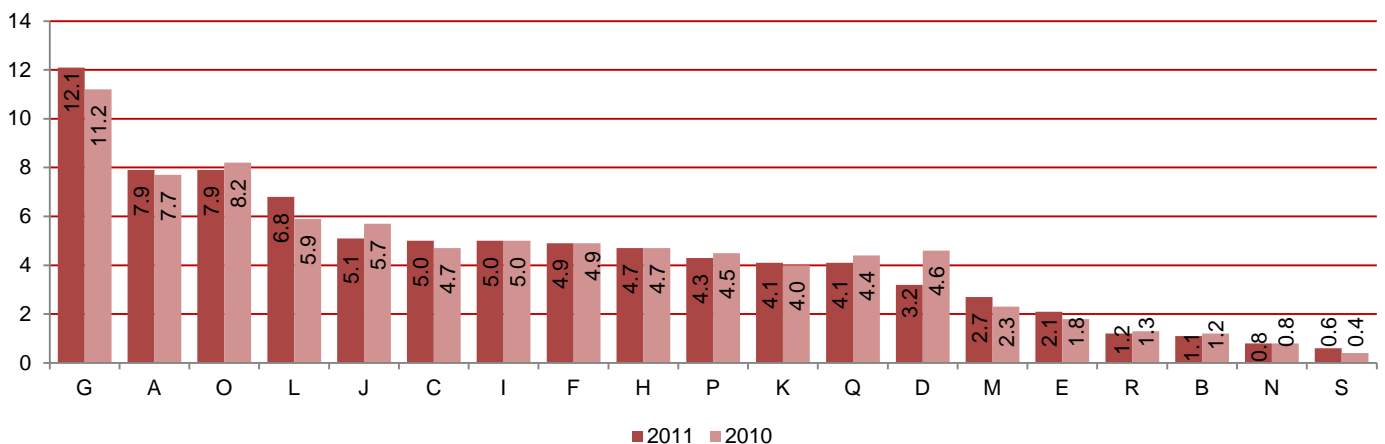

Tabela 2: Indeksi nominalnog rasta, struktura BDP-a i bruto dodata vrijednost u tekućim cijenama, 2010. - 2011. godina

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (u hilj. EUR)		Indeksi nominalnog rasta ¹	Struktura BDP-a (%)	
		2010	2011		2010	2011
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	239 495	256 726	107,2	7,7	7,9
B	Vađenje ruda i kamena	37 702	35 725	94,8	1,2	1,1
C	Prerađivačka industrija	144 512	162 535	112,5	4,7	5,0
D	Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	143 115	103 148	72,1	4,6	3,2
E	Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	56 721	67 229	118,5	1,8	2,1
F	Građevinarstvo	151 904	158 080	104,1	4,9	4,9
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	348 770	391 686	112,3	11,2	12,1
H	Saobraćaj i skladištenje	144 915	150 880	104,1	4,7	4,7
I	Usluge smještaja i ishrane	154 425	161 170	104,4	5,0	5,0
J	Informisanje i komunikacije	176 614	164 957	93,4	5,7	5,1
K	Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	124 515	131 839	105,9	4,0	4,1
L	Poslovanje nekretninama	183 605	219 875	119,8	5,9	6,8
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	72 737	88 175	121,2	2,3	2,7
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	25 059	26 755	106,8	0,8	0,8
O	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	255 073	255 517	100,2	8,2	7,9
P	Obrazovanje	138 877	139 271	100,3	4,5	4,3
Q	Zdravstvena i socijalna zaštita	135 589	131 653	97,1	4,4	4,1
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	39 710	39 810	100,3	1,3	1,2
S	Ostale uslužne djelatnosti	13 899	19 637	141,3	0,4	0,6
T	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		2 587 237	2 704 668	104,5	83,4	83,6
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		516 618	529 392	102,5	16,6	16,4
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)		3 103 855	3 234 060	104,2	100,0	100,0

Grafik 2: Struktura BDP-a u tekućim cijenama (u %), 2011.godina

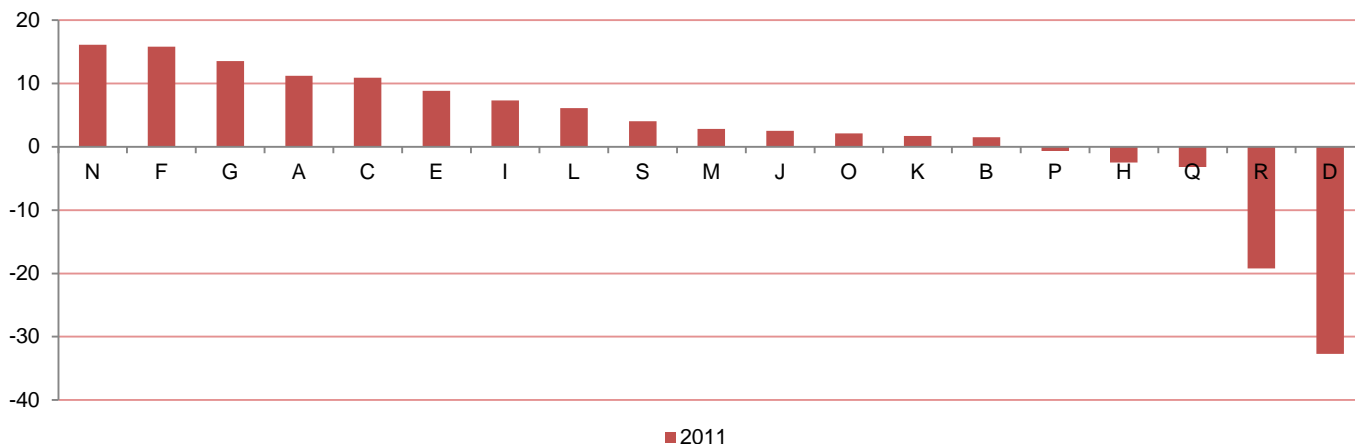

¹ Indeks nominalnog rasta = (BDP u tekućim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) * 100

Tabela 3: Bruto dodata vrijednost, u tekućim i stalnim cijenama i stope realnog rasta, 2011. godina

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (u hilj. EUR)			Stope realnog rasta ² (%)
		Tekuće cijene 2010	Tekuće cijene 2011	Stalne cijene 2011	
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	239 495	256 726	266 257	11,2
B	Vađenje ruda i kamena	37 702	35 725	38 274	1,5
C	Prerađivačka industrija	144 512	162 535	160 323	10,9
D	Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	143 115	103 148	96 317	-32,7
E	Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	56 721	67 229	61 729	8,8
F	Građevinarstvo	151 904	158 080	175 960	15,8
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	348 770	391 686	395 778	13,5
H	Saobraćaj i skladištenje	144 915	150 880	141 284	-2,5
I	Usluge smještaja i ishrane	154 425	161 170	165 640	7,3
J	Informisanje i komunikacije	176 614	164 957	181 013	2,5
K	Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	124 515	131 839	126 678	1,7
L	Poslovanje nekretninama	183 605	219 875	194 805	6,1
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	72 737	88 175	74 745	2,8
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	25 059	26 755	29 104	16,1
O	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	255 073	255 517	260 429	2,1
P	Obrazovanje	138 877	139 271	137 905	-0,7
Q	Zdravstvena i socijalna zaštita	135 589	131 653	131 270	-3,2
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	39 710	39 810	32 089	-19,2
S	Ostale uslužne djelatnosti	13 899	19 637	14 455	4,0
T	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		2 587 237	2 704 668	2 684 055	3,7
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		516 618	529 392	520 001	0,7
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD		3 103 855	3 234 060	3 204 056	3,2

Grafik 3: Stope realnog rasta (u %), 2011.godina

² Stopa realnog rasta = (BDP u stalnim cijenama tekuće godine / BDP u tekućim cijenama prethodne godine) * 100 - 100

Tabela 4: Bruto dodata vrijednost i struktura BDP-a u stalnim cijenama, 2011. godina

Klasifikacija djelatnosti		Bruto dodata vrijednost (u hilj. EUR)	Struktura BDP-a (%)
		2011	2011
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	266 257	8,3
B	Vađenje ruda i kamena	38 274	1,2
C	Prerađivačka industrija	160 323	5,0
D	Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	96 317	3,0
E	Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	61 730	1,9
F	Građevinarstvo	175 960	5,5
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravka motornih vozila i motocikala	395 778	12,4
H	Saobraćaj i skladištenje	141 284	4,4
I	Usluge smještaja i ishrane	165 640	5,2
J	Informisanje i komunikacije	181 013	5,6
K	Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	126 678	4,0
L	Poslovanje nekretninama	194 805	6,1
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	74 745	2,3
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	29 104	0,9
O	Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	260 429	8,1
P	Obrazovanje	137 905	4,3
Q	Zdravstvena i socijalna zaštita	131 270	4,1
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	32 089	1,0
S	Ostale uslužne djelatnosti	14 455	0,5
T	Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca
U	Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela
Ukupno		2 684 055	83,8
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode		520 001	16,2
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD		3 204 056	100,0

Grafik 4: Struktura BDP-a u stalnim cijenama (u %), 2011. godina

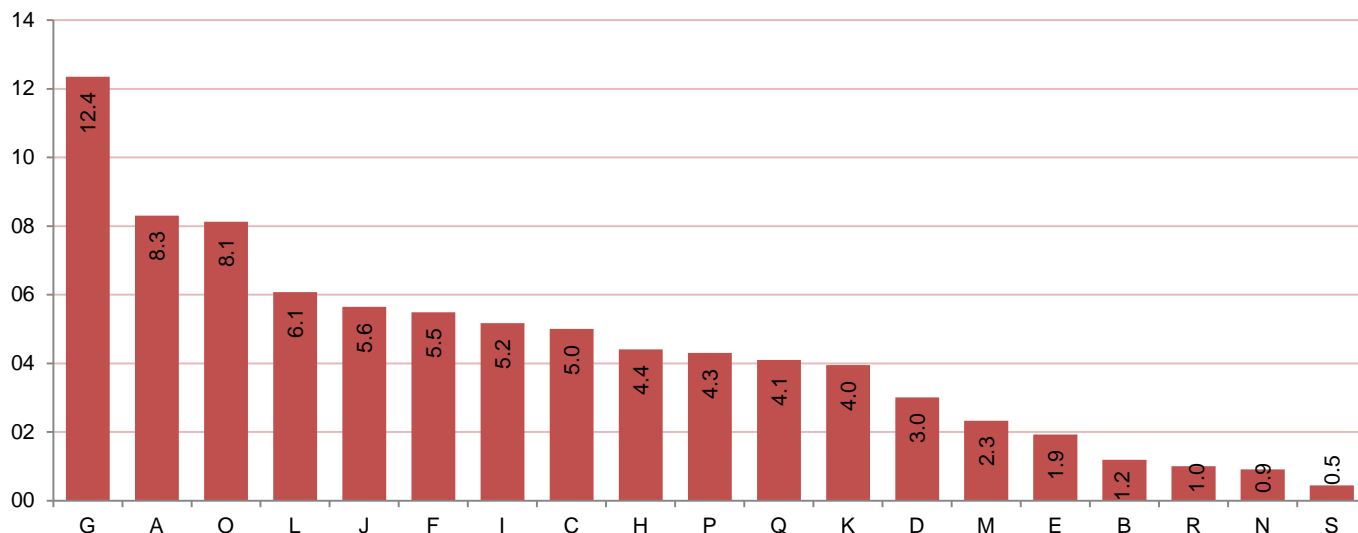

Tabela 5: Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama, 2010. - 2011. godina

Kategorije potrošnje		Vrijednost (u hilj. EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2010	2011	2010	2011
1= (1.1+1.2)	1 Finalna potrošnja	3 277 932	3 443 141	105,6	106,5
1.1	1.1 Lična potrošnja domaćinstava	2 550 717	2 728 471	82,2	84,4
1.2 = (a+b)	1.2 Potrošnja države	727 215	714 670	23,4	22,1
a)	a) individualna	334 317	326 048	10,8	10,1
b)	b) kolektivna	392 898	388 622	12,7	12,0
2	2 Bruto investicije u osnovna sredstva	655 139	596 453	21,1	18,4
3	3 Promjene zaliha	52 333	35 265	1,7	1,1
4 = (4.1- 4.2)	4 Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-881 549	-840 799	-28,4	-26,0
4.1= (a+b)	4.1 Izvoz roba i usluga	1 077 391	1 299 326	34,7	40,2
a)	a) izvoz roba	330 367	454 381	10,6	14,1
b)	b) izvoz usluga	747 024	844 945	24,1	26,1
4.2= (a+b)	4.2 Uvoz roba i usluga	1 958 940	2 140 125	63,1	66,2
a)	a) uvoz roba	1 657 329	1 823 337	53,4	56,4
b)	b) uvoz usluga	301 611	316 788	9,7	9,8
5= (1+2+3+4)	5 BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (tekuće cijene)	3 103 855	3 234 060	100,0	100,0

Grafik 5: Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u tekućim cijenama (u %)

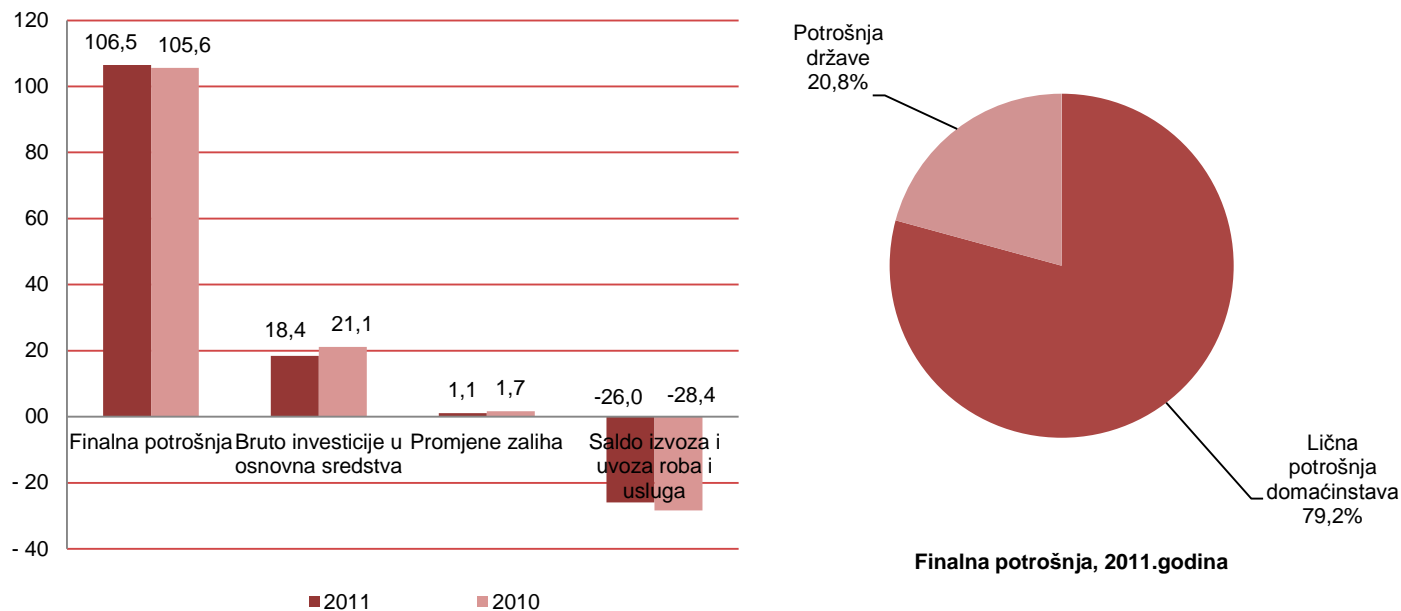
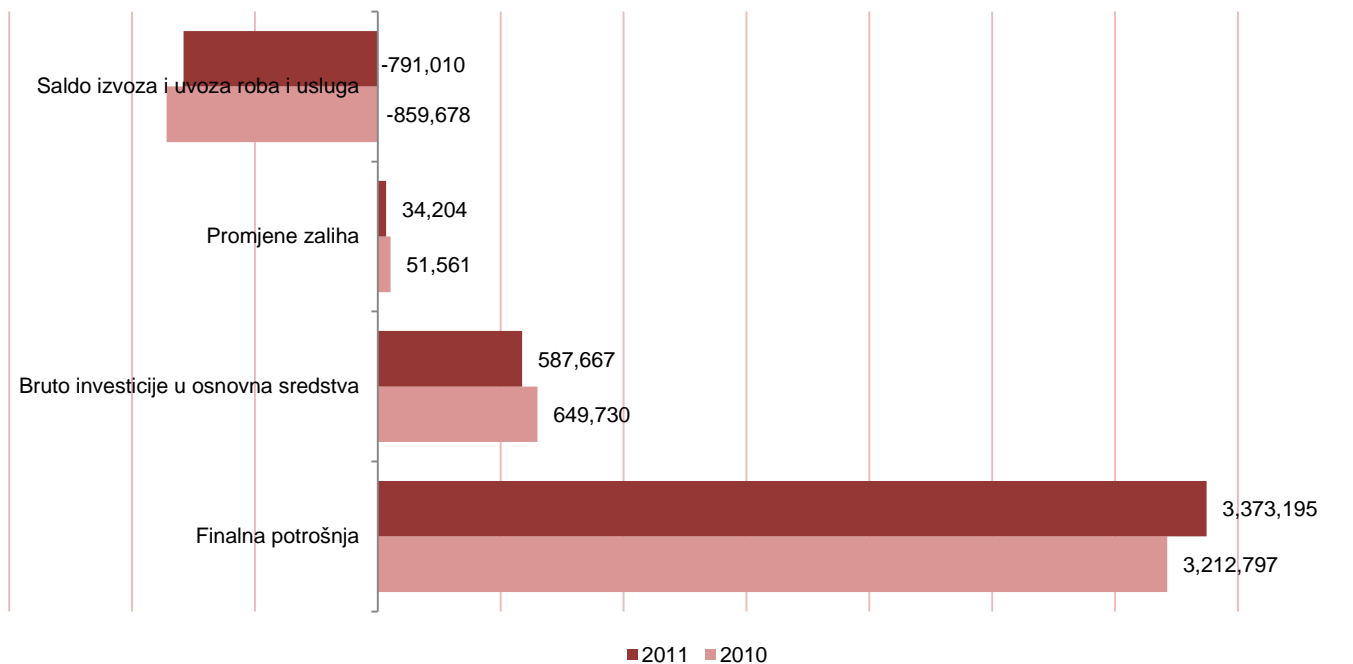

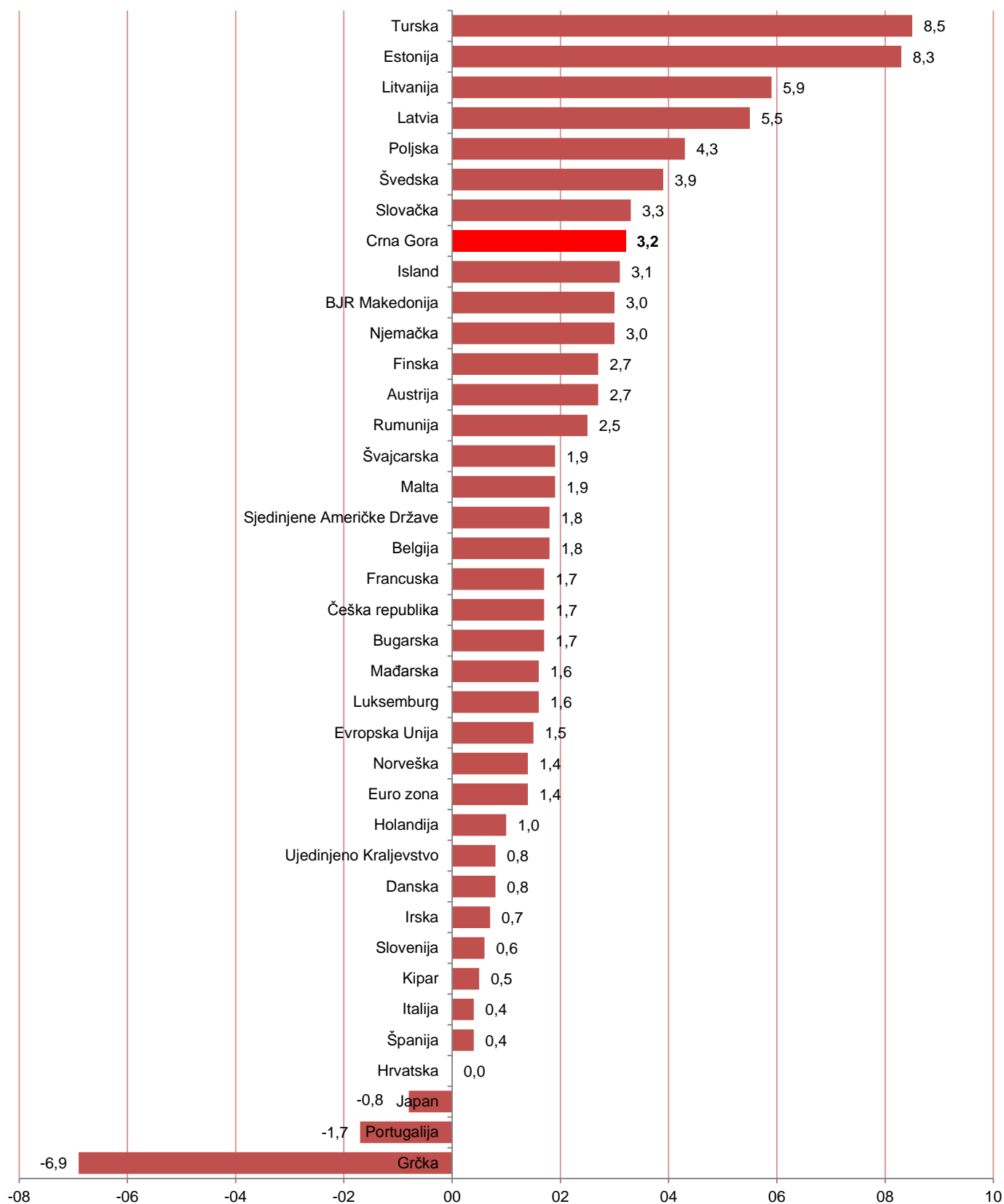
Tabela 6: Struktura BDP-a po kategorijama potrošnje u stalnim cijenama, 2010. - 2011. godina

Kategorije potrošnje		Vrijednost (u hilj EUR)		Struktura BDP-a (%)	
		2010	2011	2010	2011
1= (1.1+1.2)	1 Finalna potrošnja	3 212 797	3 373 195	105,2	105,3
1.1	1.1 Lična potrošnja domaćinstava	2 553 674	2 657 892	83,6	83,0
1.2 = (a+b)	1.2 Potrošnja države	659 123	715 303	21,6	22,3
a)	a) individualna	294 143	327 631	9,6	10,2
b)	b) kolektivna	364 980	387 672	11,9	12,1
2	2 Bruto investicije u osnovna sredstva	649 730	587 667	21,3	18,3
3	3 Promjene zaliha	51 561	34 205	1,7	1,1
4 = (4.1- 4.2)	4 Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-859 678	-791 011	-28,1	-24,7
4.1= (a+b)	4.1 Izvoz roba i usluga	1 029 238	1 229 502	33,7	38,4
a)	a) izvoz roba	294 340	417 975	9,6	13,0
b)	b) izvoz usluga	734 898	811 527	24,1	25,4
4.2= (a+b)	4.2 Uvoz roba i usluga	1 888 916	2 020 513	61,8	63,1
a)	a) uvoz roba	1 592 055	1 712 053	52,1	53,5
b)	b) uvoz usluga	296 861	308 460	9,7	9,6
5= (1+2+3+4)	5 BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (stalne cijene)	3 054 410	3 204 056	100,0	100,0

Grafik 6: Kategorije potrošnje u stalnim cijenama (u hilj. EUR), 2010. - 2011.godina

Grafik 7: Međunarodni pregled stopa realnog rasta BDP-a, 2011. godina

Podaci o stopama realnog rasta BDP-a koje objavljuje EUROSTAT nalaze se na internet adresi:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Metodološki koncept, definicije i klasifikacije

Korišćena metodologija je u skladu sa Sistemom nacionalnih računa (SNA'93) i Evropskim sistemom nacionalnih računa (ESA'95).

Bruto domaći proizvod (BDP) mjeri ukupnu vrijednost dobara i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice.

MONSTAT sprovodi obračun BDP-a po proizvodnoj i potrošnoj metodi i obračuni su međusobno nezavisni.

Obračun BDP-a uključuje sve djelatnosti unutar granica proizvodnje definisane metodologijama SNA'93 i ESA'95 i obuhvata cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Procjena neobuhvaćene ekonomije, za legalni dio ekonomskih aktivnosti, djelimično je uključena u obračun BDP-a.

Nelegalne aktivnosti: droga, prostitucija, krijumčarenje ljudi, nelegalna trgovina CD-a, video kasete, nelegalno korišćenje softvera, prodaja oružja i dr. nijesu uključene u obračun BDP-a.

Klasifikacija ekonomskih jedinica po djelatnostima u skladu je sa Klasifikacijom djelatnosti koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.2).

Metodologija obračuna

Proizvodna metoda

Osnovne kategorije obračuna BDP-a po proizvodnoj metodi su:

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga. Obračunata je po djelatnostima u približnim osnovnim cijenama, jer su sve subvencije tretirane kao subvencije na proizvode i uzete u obračun na nivou nacionalne ekonomije.

Intermedijalna potrošnja po nabavnim cijenama je vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i intermedijalne (međufazne) potrošnje.

Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjениh za subvencije na proizvode.

U obračun Intermedijalne potrošnje po djelatnostima uključene su usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene (FISIM) čime je obračun BDP-a usklađen sa Evropskim standardima.

Tekuće cijene

Obračun bruto dodate vrijednosti u tekućim cijenama najvećim dijelom zasniva se na podacima Završnih računa preduzeća (Bilans uspjeha i Statistički aneks) i podacima redovnih statističkih istraživanja.

Kvalitet podataka Završnih računa je poboljšan dodatnim procjenama uz korišćenje podataka iz statistike poljoprivrede, industrije, građevinarstva, trgovine na veliko i malo, turizma, saobraćaja i ostalih statistika. Takođe, korišćeni su i administrativni podaci Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave, Uprave carina i Ministarstva finansija.

Korišćeni podaci prilagođeni su metodološkim zahtjevima SNA'93 i ESA'95, a u pojedinim slučajevima su izvršene procjene na osnovu raspoloživih podataka.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po proizvodnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Za sektor Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode dvostruke deflacije, a za ostale sektore primijenjen je metod jednostruke ekstrapolacije.

Potrošna metoda

Tekuće cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi u tekućim cijenama zasniva se na podacima iz redovnih istraživanja MONSTAT-a, Uprave carina, Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore.

Za obračun lične potrošnje domaćinstava korišćeni su podaci iz redovnih istraživanja MONSTAT-a, kao i iz različitih administrativnih i ostalih raspoloživih izvora. Glavni izvor podataka je Anketa o potrošnji domaćinstava. Korišćena je COICOP klasifikacija na četvrtom nivou. Za obračun lične potrošnje domaćinstava primijenjen je metod Robnih tokova (Commodity flow approach) koji predstavlja balans svih tokova roba i usluga proizvedenih i uvezenih na jednoj strani i korišćenih i izvezenih na drugoj strani.

Podaci o izdacima države izračunati su na osnovu podataka Ministarstva finansija i Završnog računa budžeta Crne Gore. Individualna potrošnja države obuhvata rashode za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, sport, kulturu i rekreaciju. Ostali rashodi države predstavljaju kolektivnu potrošnju (opšte javne službe, vojna i civilna odbrana sa ministarstvom, stambeno-komunalni poslovi i sl.).

Bruto investicije u osnovna sredstva pravnih lica obračunate su na osnovu metode Robnih tokova (Commodity flow approach) i podataka iz Godišnjeg istraživanja o investicijama u osnovna sredstva koje sprovodi MONSTAT. Bruto investicije u osnovna sredstva za nekorporativni sektor (građevinarstvo, poljoprivreda i dr.) procijenjeni su na osnovu raspoloživih podataka iz redovnih statističkih istraživanja.

Podaci o izvozu i uvozu usluga zasnivaju se na podacima Bilansa plaćanja Centralne banke Crne Gore. Podaci o izvozu i uvozu roba zasnovani su na podacima MONSTAT-a tj. statistike spoljne trgovine po specijalnom sistemu.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka obračun je izvršen u stalnim cijenama primjenom metode ekstrapolacije za potrošnu kategoriju Potrošnja države, a za sve ostale potrošne kategorije obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode deflacije.

Tiraž: 60 primjeraka

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, tel/fax (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremio:

Odsjek makro-ekonomskih statistika i nacionalnih računa

tel/fax +382-20-230 937

Web: www.monstat.org

email: contact@monstat.org